

11.05.2012

Sivistysvaliokunnalle

Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle pohjoismaisista rajaesteistä

Pohjoismainen yhteistyö tutkimuksen ja tutkijakoulutuksen saralla on Suomen tieteelle huomattava kilpailuetu kansainvälisillä areenoilla ja sen arvostus on entisestään kasvanut Euroopan viimeaikaisen kehityksen myötä. Pohjoismaisella yhteistyöllä on monia etuja: se on erittäin kustannustehokasta sekä siksi että etäisyydet ovat lyhyet että siksi että kulttuurit, rakenteet ja toimintatavat ovat niin samankaltaisia, että yhteinen toiminta käynnistyy ketterästi ja etenee sujuvasti luottamuksen ilmapiirissä vähällä byrokratialla. Jokaiselle uudelle tutkijapolvelle pohjoismainen yhteistyö antaa mahdollisuuden oppia kansainvälisyyttä omalla kotikentällä ja luoda suhteita, jotka voivat siivittää koko tutkijanuraa. Monet Suomen huomattavimmista tutkijoista (esim. Leena Palotie, Markku Kulmala) ovat rakentaneet menestyksensä myös suuren pohjoismaisen osallistumisen varaan.

Suomen Akatemia pitää tärkeänä, että tutkijoiden pohjoismainen liikkuvuus olisi mahdollisimman esteetöntä. Tutkijoiden ja heidän perheidensä siirtymisen maasta toiseen ja uusiin tutkimusympäristöihin tulisi olla yksinkertaista. Tähän liittyen tutkijoita luonnollisesti koskevat kaikki ne yleiset rajaesteet, jotka aiemmissa selvityksissä on identifioitu.

Myös tutkimuksen voimavarojen, esimerkiksi tutkijoiden saaman rahoituksen, tulisi voida esteettä liikkua tutkijoiden mukana. Tutkimusta rahoittavien organisaatioiden, kuten Suomen Akatemian, kannalta olisi tärkeää että pohjoismainen rahoittajayhteistyö ei törmäisi muodollisiin esteisiin esimerkiksi käytettäessä common pot -tyyppisiä rahoitusmuotoja. Tämän pitäisi koskea myös muita tutkimusta rahoittavia tahoja, kuten ministeriöitä, säätiöitä jne.

Koska tulevat huippututkijat rekrytoidaan parhaiden yliopisto-opiskelijoiden joukosta, Suomen Akatemia pitää myös tärkeänä että jo opiskeluvaiheessa pyrittäisiin mahdollisimman esteettömään liikkuvuuteen yli kansallisrajojen. Liikkuvuutta ei saisi rajoittaa sellaisin esimerkiksi kieleen tai aiemmin suoritettuihin opintoihin liittyvin paikallisin säädöksin, jotka käytännössä estävät liikkuvuuden, vaikka se olisi periaatteessa sallittua.

Suomen Akatemia katsoo että Pohjoismaiden tulisi olla yhteinen ja esteetön tutkimuksen kotimarkkina-alue ja pitää rajaesteiden poistoa tärkeänä investointina Suomen osaamisperusteisen hyvinvoinnin edellytysten ylläpitämisessä.

Liisa Hakamies-Blomqvist

Yksikön johtaja